

רבינו גרשום

קיו:

ועוד הקשה דמאי פריך לקמן אלא למאן דאמר לבאי הארץ אמאי לווחו בני יוסף (לכן) [ולפי'ן פר"ת כך שפיר לווחו למאן דאמר לבאי הארץ כמו למאן דאמר ליוצאי מצרים דמ"מ לא נטלו אלא כפי מה שהיו האצות שיאלו ממנרים כיון שכל אצות ישראל חולקין בשוה אבל אם אין חולקין בשוה אלא אחין אחי שפיר הא דפריך ואע"פ שהיו אצות בני יוסף מועטין הרי החזירו להן בניהן לפי מה שנתרצו ואריך לומר לפר"ת שאין מחזירין אלא לאותן אצות שצאותו שצט ולא לכל ישראל והכי משמע לשמות מטות אצותם ינחלו דוקא לאצות שצאותו מטה ורצינו חס דחק למרץ צענין אחר ודוחק: **מבאן** ומבאן נוטל חלקו ומבאן נטל דמא דבאי הארץ היה נטל חלקו וי' חלקים של בניו שהן באי הארץ היה מיכן ומיכן באי הארץ היה מיכן ממצרים והכניסן לארץ אע"ג דלא יצאו ממצרים נוטל חלקו וי' חלקים של בניו שיהיו באי הארץ היה מיכן ומיכן ממצרים וי"א חלקים. מבאי הארץ י"א חלקים. ומבאן נטל חלקו ומבאן נטל דמא דבאי הארץ היה נטל חלקו של מרגלים כדאמרין לקמן חזי מן האנשים ההם שחיו בחלקן והא דתניא כר' יאשיהו ע"כ דאמר לעיל ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ והבנים של מתלוננים וכו' עדות קרח נטלו בזכות אבותן שיצאו ממצרים ובזכות אבי אמותם. ונתתי אותה לכם מורשה באותה פרשה כר' חננאל ב"ה ולא שמעו אל משה מקוצר רוח כתיב האי קרא: היינו דכתיב בין רב למעט דמשמע בין שהיה רב כשיצאו ממצרים שהיו לו י' בנים ומתו ה' אנפ"כ תנו לו י' חלקים לפי רובא שיצא ממצרים. למעט משיצא ממצרים היו לו ה' בנים ואחר כך נולדו כפי מיעוטו שיצא ממצרים.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

נאלו ונאלו. ליוצאי מצרים ולבאי הארץ. וחזרה לית ליה להאי תנא ומתני' מתוקמא שפיר אליציה דצנות ללפחד לדידיה נמי נטלו ג' חלקים דהא אית ליה נמי ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ והיינו דאמרין לעיל [ע"ה] תנן כמאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ ולא אמרינן

מתניתין רבי יאשיהו היא משום דמתוקמא נמי כר' שמעון בן אלעזר: **היה מיוצאי מצרים** א' (ולא מבאי הארץ) כו'. הכי פירושו אם היה מיוצאי מצרים ולא מבאי הארץ כגון ראובן שיאל ממנרים והוא בן כ' והוליד בנים במדבר ומת ראובן ובניו היו טפלים בכניסתן לארץ ואינן יכולין ליטול בשביל עצמן לפי שאינן בני עשרים נוטלין בניהן חלק אחד בשביל ראובן שהיה מיוצאי מצרים: **היה מבאי הארץ**. ולא מיוצאי מצרים כגון ראובן שהוליד בנים במנרים ומת במנרים והצנים היו טפלים צייראתן וכשנכנסו לארץ היו בני עשרים נוטלין כל אחד חלקו עם צאי הארץ. אי"נ כשיאל ראובן ממנרים לא היה בן עשרים והוליד בנים במדבר ומת ראובן והצנים נכנסו לארץ נוטלין חלקן בשביל שהן צאי הארץ אם הם י' נוטלין י' חלקים: **היה מבאן ומבאן**.

כגון ראובן שהיה בן כ' כשיאל ממנרים והוליד בנים במדבר ומת והצנים היו בני כ' בכניסתן לארץ נוטלין חלקן בשביל עצמן שהן צאי הארץ ונוטלין נמי חלק אחד בשביל אציהן שהיה מיוצאי מצרים. ויש מפרשים היה מבאן ומבאן באדם אחד מיירי שהיה מיוצאי מצרים ומבאי הארץ כגון שיאל ממנרים יתר מבן ששים וכנסו לארץ דאמרין לקמן [קכ"א] לא נגזרה גזירה ביתר מבן ששים דהוה ליה האי גבדא עצמו מיוצאי מצרים ומבאי הארץ הלכך יטול שני חלקים ולא מילתא היא דמשום צאי הארץ לא יטול דכי כתיב [במדבר כו] לאלה תחלק הארץ אבני יוצאי מצרים הוא דכתיב שלא היה בהן איש מפקודי משה ואהרן הכהן ולא איוצאי מצרים עצמן קאי ומיהו יש ללמוד דטוטל שני חלקים מדתני בתוספתא [פ"ו ה"ג] וכן היה ר' שמעון אומר יהושע וכלל נטלו ג' חלקים בנחלה שהיו מיוצאי מצרים ומן העומדים בערבות מואב ושנטלו חלקם של מרגלים: **מרגלים**. אף על פי שהיה א' לצניהן שצאו לארץ ליטול חלק אציהן שהיו מיוצאי מצרים אפילו הכי לא נטלו אלא יהושע וכלל נטלו חלקן כדכתיב [במדבר יד] חיו מן האנשים ההם לקמן בשמעתין [קיש:] שחיו בחלקן שאמרה תורה נתחייב רשע יבא לדיק ויזכה בחלקו דמקרא שמעינן שלא היה למרגלים ומתלוננים ועדת קרח חלק בארץ מדקאמרי צנות ללפחד אצינו מת במדבר [במדבר כו] והוא לא היה בחורן העדה אלו מרגלים הנועדים על ה' אלו מתלוננים עדת קרח כמשמעו למה יגרע שם אצינו מאחר דלא היה לא ממרגלים ולא ממתלוננים ועדת קרח מכלל דכל הנך לא נטלו בניהן חלק בארץ בזכות אבותיהן: **מסלוננים ועדם קרח**. לקמן [קיש:] מפרש מתלוננים שבעדת קרח דהיינו חמשים ומאתים איש ולא היה להם חלק בארץ שלא נטלו בניהן את חלקן אע"פ שהיו מתלוננים מיוצאי מצרים אלא כמאן דליתניהו דמו וזכו כל השצטים בחלקם כאילו נתחלקה ליוצאי מצרים בלא מתלוננים ונתרצה חלק כל אחד ואחד פורתא. והאי תנא סבירא ליה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ ואלו נטלו נתחלקה הארץ: **ובצנים**. של מרגלים ומתלוננים שצאו לארץ ולא היו יכולין ליטול בשביל אציהן שהיו מיוצאי מצרים אצותו חלק ניתן ליהושע וכלל מן המרגלים ושל מתלוננים ניתן לכל השצטים: **ובזכות אבי אמותיהן**. אם לא היה לאמותיהן אחין. ולקמן [קט"ז]. מוקי להך סיפא אפילו למאן דאמר לבאי הארץ נתחלקה וכגון דלא היו בני עשרים כשנכנסו לארץ דלא נטלו בשביל עצמן אלא נטלו ע"י חזרה שהחזירו בני אבי אציהן ובני אבי אמותיהן נחלה שלקחו בניהן לוקניהן כדכתיב [במדבר כו] לשמות מטות אצותם וחזרו והירשו לבניהן ולבני המתלוננים עמהן דבני צנים הרי הן כבנים: **ממאי**. דהאי אצותם על יוצאי מצרים קאמר דילפינן מניה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דלמא לשצטים קאמר י"ב בני יעקב להם נתחלקה הארץ ולא ליוצאי מצרים קאמר: **וליוצאי מצרים קאמר** להו. דודאי להם נאמר פסוק זה: נראה צעיני דה"ג **בשלמא** למ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דכתיב לרב תרצה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו אלא

מסורת הש"ס

(א) בס"י ליתא,

—❧—

תורה אור השלם

1 אף בגדל יחלק את הארץ לשמות מטות אבתם ויחלו:

במדבר כו נה והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יי:

שמות ו ח לרב תרצה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו איש לפי פקדיו יתן חלקו: במדבר כו נד

—❧—

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה מרגלים אע"פ שהיה ראוי לבניהן וכו' האנשים ההם ואמרי' לקמן: (ב) תוס' ד"ה מחאן וכו' וא"כ בערבות מואב מננו: (ג) בא"ד כדגמרינן לקמן בסוף דף קכא דלא נגזרה גזירה על יתרים מבני ס' מערכין.

—❧—

מוסף תוספות

א. עיין ש"תמ"ק בשם גליון תוס'. ב. [ד']הרי הן נוטלין חלקם משלהם כבתחלה. רעני יונה.